

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuissimè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1646

De initio Horarum. IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40233

3 Quare nouo iure quinquies hodie recitatur in Officio, si dicantur Preces in Prima, & Completorio. Initio quidem Matutini & Primæ ad professionem fidei, quæ est virtutum omnium fundamentum: & dicitur secretò, quia in primitiua Ecclesia sub silentio plerique fideles erant, metu persecutionum, Dur. lib. 4. cap. 25. In fine quoque Completorij secretò dicitur; quia in fine mundi plures in corde referuabunt fidem, non ore palàm prædicabunt, idem *ibidem*. In medio ad Preces Primæ, & Completorij; quia in primitiua Ecclesia, & in fine mundi in electis solidior fides; vnde & bis in his duabus Horis dici solet.

4 Sed cur in medio, ad Preces, partim clara voce, partim secretò dicitur? Quia corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem, Roman. 10. Dur. lib. 5. cap. 5. sed nunquam totum clara voce, sicut in Missa, quia, inquit S. Thom. 2. 2. quæst. 1. art. 9. ad 6. initio diei, in primitiua scilicet Ecclesia, prædicabatur fides potiùs occultè; & idem in fine diei, Antichristi tempore, fiet; nunc verò temporis, quod hora Missæ repræsentat, manifestata fide, Symbolum Patrum, quo declaratur Symbolum Apostolorum, euulgatur liberè, & absque metu cantatur. De Symbolo satis.

De initio Horarum.

CAP. IV.

TRibus modis inchoatur Horæ: Matutinum per *Domine labia mea*, &c. Completorium per *Conuerte nos*, &c. reliquæ Horæ per *Deus in adiutorium*. De Matutini principio prædicto me-

minit Amal. lib. 4. cap. 9. & alij post eum. Signum Crucis ad os fieri, scribit Gemma an. lib. 2. cap. 1. De initio Completorij prædicto, Hugo in *Spec. cap. 3*. De initio reliquarum Horarum, quod diximus, Nau. de *Orat. cap. 3. num. 64*. & auctorem facit Damasum suafu Hieronymi. Gregorio tribuit Polyd. Virgil. lib. 6. de *Inuent. cap. 2*. Amalar. autem in *Matur. lib. 4. c. 9*. non meminit huius Versus, *Deus in adiutorium*. Erat autem hic Versus in ore Monachorum frequentissimus, Cassiano teste lib. 12. *Instit. c. 23. coll. 10. cap. 10*. Signum Crucis à fronte ad pectus ad ea verba fieri, tradidit Belet. de *Diu. Offic. cap. 24*.

2 Contingit enim, ait Turrecrem. ad *Reg. sancti Benedicti*, tribus modis peccari, corde, ore, & opere. *Domine labia* dicitur contra peccatum oris; *Conuerte*, &c. contra peccatum cordis; *Deus in adiutorium*, contra peccatum operis. Et quia in peccato oris & cordis est aliquid operis, ideò, ait Dur. lib. 5. cap. 2. in Matutino quoque & Completorio additur Versus *Deus in adiutorium*, &c.

3 Aptiùs autem principio totius Officij præponitur *Domine labia*, &c. quia ore laudandus est Deus cum recitatione Officij. Et quia per diem vagamur à Deo, ideò sub noctem dicimus aptiùs, *Conuerte nos Deus*, &c. Per diem autem sæpiùs cum antiquis Monachis dicimus, *Deus in adiutorium*, &c.

4 Prosequimur cum *Gloria Patri, & Filio*, &c. auctoritate Damasi; & ad omnes Horas dici, scribunt Amal. lib. 4. cap. 9. & Valafridus cap. 25. Damasus tamen non est auctor huius Versus, qui ante Damasum à Nicæna Synodo fuit compositus; imò ab

I Apосто-

Apostolis fluxisse, probat ex Basilio Baronijs *ann. 325.* Nicænumque addidit, *Sicut erat in principio*, &c. vt idem Baron. *ibidem ex Conc. Vasensi can. 7.* Plura *infra cap. 8.*

5 Completur initium Horarum per *Alleluia.* Vox est Hebræa, quæ significat, *Laudate Deam*, ex Aug. *in Psal. 118.* cum plenitudine tamen gaudij, & exultationis, auctore sancto Thoma *post Glos. in cap. 19. Apocal.* Sanctus Germanus *in Theoria* explicat hoc modo: *Al, venit, el, Deus, nia, laudate: vel ex eodem, Pater, Filius, Spiritus sanctus.* quam expositionem S. Gregorio tribuit Dur. *lib. 4. cap. 20.* vbi alias tres affert, quæ mihi non satis placent. In aliam linguam transferri non debet propter sanctiorem auctoritatem, ait Isidor. *lib. 1. de Diu. Offic. cap. 13.*

6 A sancto Hieronymo fuit hæc translata de Ierosolymitana Ecclesia ad Romanam iussu Damasi, vt docet S. Gregor. *lib. 7. Epist. 63.* qui & eandem vocem Romæ restituit, ex Rup. *lib. 1. de Diu. Offic. cap. 35.* non simpliciter, sed instituendo, vt diceretur etiam extra tempus Paschale, vt exponit Baronijs, Augustinum citans *in Psal. 106. dum scribit de D. maso, anno 384.* Erat enim in vsu Ierosolymis ante Damasum, qui & Romæ eandem vocem ordinauerat; sed deinde fuerat omissa vsque ad tempora sancti Gregorij, qui eandem restituit.

7 Post Septuagesimam loco *Alleluia* dicitur, *Laus tibi Domine*, &c. ex Decreto Alexandri II. vt ait auctor Gemmæ *an. libro 4. cap. 117. titulo de Sancto Stephano, in postremis verbis.* Mutationis huius ratio est, ex Alcuin. *cap. de Septuages.* quia conue-

nit humiliori tunc vt lingua, qualis est Latina comparata cum Hebræa.

De Inuitatorio.

CAP. V.

Habetur *Inuitatorium* apud Amal. *lib. 4. c. 9.* in quo, inquit, communis cætus Fratrum conuocat omnes degentes vndique, vt excitentur & veniant ad confitendum Domino. De eodem Alcuinus ante Amalarium, dum causam reddit, cur *Inuitatorium* in die Epiphaniæ non dicatur.

2 Dicitur autem sexies integrè intra Psalmum *Venite*, & ter imperfectè, id est pro medietate eiuſdem: quia aliqui perfectè, aliqui imperfectè inuitationem recipiunt. Senarius est perfectorum, qui constat vno, duobus, tribus. Imperfectorum numerus est illorum trium, qui Superbiæ, Auaritiæ & Luxuriæ student, Dur. *in Rat. lib. 5. cap. 3.* Sexies item integrè, quia in sex ætatibus mundi inuitantur omnes ad Deum, Mich. Timor. *in Spec. ordin. 4. par. trac. 6. cap. 16.*

3 Variatur pro Officij qualitate, & in Ferijs variari tradit Radul. *Prop. 15.* quæ varietas concinnior est hodie quàm ante Pium V. tum in Officio de Tempore, tum de Sanctis.

4 Dominico die, de creatione, *Qui fecit nos*; quæ facta est primo dierum omnium. in reliquis diebus concordat *Inuitatorium* cum antiquis.

5 In die Epiphaniæ non dicitur, ex Alcuino *cap. de Theophania*; quia, inquit, Herodes inuitauit, & congregauit Scribas, vt scirent de Christo ad eundem occidendum. Vel quia Maggi, inquit Hugo *in Spec. cap. 3.* à nimine inuitati venerunt ad Christum.

Vel